

**වසංගත රෝග විද්‍යා අංශය**

231" ද සේරම් පෙදෙස, කොළඹ 10, ශ්‍රී ලංකාව.

දුරකථන අංක :- වසංගත රෝග විද්‍යාඥ : (+94-11--2681548 වසංගත රෝග විද්‍යා අංශය : ;94-11--2695112  
ෆැක්ස් අංක : (+94-11--2696583 ඊ මේල් ([chepid@slt.net.lk](mailto:chepid@slt.net.lk) iy [epidunit@slt.net.lk](mailto:epidunit@slt.net.lk)

මගේ අංක :- EPI/81/VII/2007

2007 ඔක්තෝබර් 22

සියළු පළාත් / ප්‍රාදේශීය සෞඛ්‍ය සේවා අධ්‍යක්ෂවරුන්,  
අධ්‍යක්ෂවරුන්, ශික්ෂණ රෝහල් / විශේෂිත ව්‍යාපාර,  
දිස්ත්‍රික් වෛද්‍ය නිලධාරීන්, පළාත් / මූලික රෝහල්,  
සෞඛ්‍ය ආයතන ප්‍රධානීන්,  
සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරීන් වෙත.

**කඩිනම් ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට සංයුක්ත පෙන්ටාවැලන්ට්  
(Pentavalent) ත්‍රිත්ව - හෙපටයිටිස් B - හිබ් (Hib) එන්නත හඳුන්වා දීම**

2008 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට හිබ් (Hib - හිමොෆිලස් ඉන්ෆ්ලුවන්සා බී) එන්නත හඳුන්වා දීමට තීරණය කර ඇත. බෝවන රෝග පිළිබඳ ජාතික උපදේශන කමිටුවේ නිර්දේශ මත මෙම තීරණය ගනු ලැබ ඇත. හිබ් (Hib) එන්නත, සංයුක්ත පෙන්ටාවැලන්ට් (පංච සංයුජ) එන්නතක් ලෙස ත්‍රිත්ව හා හෙපටයිටිස් B එන්නත සමඟ සංයෝජනය කර ඇති නිසා දැනට පවතින ප්‍රතිශක්තිකරණ සටහනේ ත්‍රිත්ව එන්නත සහ හෙපටයිටිස් B එන්නත වෙනුවට එය ලබා දෙනු ඇත.

**පසුබිම**

හිමොෆිලස් ඉන්ෆ්ලුවන්සා B (හිබ්) නමැති බැක්ටීරියාව ළදරුවන්ගේ සහ කුඩා ළමුන්ගේ ආසාදන ඇති කරන වැදගත් රෝග කාරකයක් වන නමුත් වැඩිහිටියන් අතර මෙම ආසාදනය විරලය.

සුපරික්ෂාකාරීව සිදුකරන ලද අධ්‍යයනයන්ට අනුව ළදරුවන් සහ වයස අවුරුදු 5 ට අඩු ළමුන් අතර බැක්ටීරියානු මෂිනිෂ්ක පටල ප්‍රදාහය (Bacterial Meningitis) සාදන ප්‍රධාන රෝග කාරකය හිබ් ලෙස හඳුනා ගෙන ඇත. මෙම වයස් කාණ්ඩ අතර මෂිනිෂ්ක ප්‍රදාහය වැළඳුණු රෝගීන් ගෙන් 1/3 ක් හරි අඩක් අතර ප්‍රමාණයක රෝග කාරකය, "හිබ්" ලෙස ගැනේ. නියමිත ප්‍රතිකාර ලබා දුන්නද මෙම රෝගීන් ගෙන් 3%-25% අතර ප්‍රමාණයක් මරණයට පත්වේ. රෝගය වැළඳී දිව් රැක ගන්නවුන් අතර ද බිහිරි බව, ඉගෙනීමේ දුර්වලතා සහ සංවලන දුර්වලතා වැනි නිත්‍ය ආබාධයන් ද විරල නොවේ.

කුඩා ළමුන් අතර උග්‍ර නියුමෝනියා ආසාදන වලින් හතරෙන් එකක් සඳහා "හිබ්" බැක්ටීරියාව හේතු වන බවද අධ්‍යයන වලින් පෙන්වා දී ඇත. ප්‍රතිශක්තිකරණය රහිතව සෑම වසරකම ළමුන් 400,000 ක් පමණ "හිබ්" රෝග නිසා මිය යන බව ලෝක සෞඛ්‍ය සංවිධානය ඇස්තමේන්තු කර ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ මතු වී එන මහජන සෞඛ්‍ය ගැටළුවක් ලෙස "හිබ්" ආසාදන සැලකිය හැකි බව 2004 වසරේ දී සිදු කෙරුණු "හිබ්" රෝග නිසා සිදුවන පීඩාව පිළිබඳ අධ්‍යයනයෙන් පෙන්වා දී ඇත. මෙම අධ්‍යයනයට අනුව කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ අවුරුදු 5 ට අඩු දරුවන් අතර හිබ් මෂිනිෂ්ක පටල ප්‍රදාහය වැළඳීමේ ප්‍රවණතාවය ලක්ෂයකට 20.1 ක් ද සියළු "හිබ්" ආසාදන වැළඳීමේ ඇස්තමේන්තුගත ප්‍රවණතාවය වයස අවුරුදු 5 ට අඩු ළමුන් ලක්ෂයකට 124.5 ක් ලෙසද ගණන් බලා ඇත. මෙම අනුපාතිකය දකුණු ආසියාතික කලාපය තුළ ඉහළ ප්‍රවණතා අනුපාතිකයක් ලෙස සැලකේ.

**හිබ් එන්නත (Hib Vaccine)**

හිබ් ආසාදන සඳහා ආරක්ෂිත මෙන්ම ඵලදායී එන්නතක් තිබේ. බොහෝ රටවල පසුගිය දශකයක කාලය තුළ ළදරුවන් ප්‍රතිශක්තිකරණය කිරීම සඳහා මෙම එන්නත යොදා ගෙන ඇත. මෂිනිෂ්ක පටල ප්‍රදාහය සහ නියුමෝනියාව ඇතුළු උග්‍ර "හිබ්" ආසාදන වැළැක්වීම සඳහා මෙම එන්නත ඉතා ආරක්ෂාකාරී මෙන්ම ඉතා ඵලදායී බව මෙම එන්නත පිළිබඳ අත්දැකීම් වලින්

පෙනී යයි. කුඩා ළමුන් අතර "හිබ්" රෝගවල අවදානමෙන් 90% කට වැඩි ප්‍රමාණයක් ප්‍රතිශක්තිකරණය මගින් අවම කළ හැකි බවද සමහර අවස්ථා වල "සමූහ ප්‍රතිශක්තිය" හේතු කොට ගෙන ප්‍රතිශක්තිකරණය නොලද අයටද ආරක්ෂාව සැලසෙන බව ද අධ්‍යයන වලින් පෙනී යයි. මෙම එන්නත ලබා දීම සඳහා ප්‍රතිපාදන සහිත රටවල "හිබ්" රෝග නිසා සිදුවන පීඩාව හඳුනා ගෙන තිබේ නම් ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහන් සඳහා හිබ් ප්‍රතිබද්ධ (conjugate) එන්නත යොදා ගන්නා ලෙස ලෝක සෞඛ්‍ය සංවිධානය නිර්දේශ කරයි.

හිබ් ප්‍රතිබද්ධ එන්නත නිෂ්පාදිත ආකාර කිහිපයකින් ලබා ගත හැක. දියරයක් ලෙස හෝ ශීත වියලන ලද කුඩක් ලෙස ද (ලයෝෆිලික්ත) තනි හෝ බහු මාත්‍රා කුප්පි (vial) ලෙස ද ඒක සංයුජ (හිබ් ප්‍රතිබද්ධිත එන්නත පමණක්) හෝ වෙනත් සාමාන්‍යයෙන් යොදා ගන්නා එන්නත් සමග සංයෝජිතව (උදා. ත්‍රිත්ව එන්නත, ත්‍රිත්ව සහ හෙපටයිටිස් B එන්නත සමග) ලබා ගත හැකිය.

පෙන්ටාවේලන්ට් ත්‍රිත්ව - හෙපටයිටිස් B - හිබ් එන්නත ද්‍රවාකාරයෙන් සහ ශීත වියලන ලද ආකාරයෙන් ද ලබා ගත හැක. කෙසේ වුවත් ශීත වියලන ලද එන්නතෙහි ත්‍රිත්ව හා හෙපටයිටිස් B එන්නත් ද්‍රවාකාරයෙන්ද හිබ් සංරචකය ශීත වියලන ලද ආකාරයෙන් ද පවතින බැවින් එන්නත්කරණයට පෙර එය පිළියෙල කළ යුතුය.

කාර්යබහුල ප්‍රතිශක්තිකරණ සායන වලදී පාවිච්චි කිරීමේ පහසුව සලකා බලා ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනේ දී ද්‍රවමය පෙන්ටාවේලන්ට් එන්නත යොදා ගැනීමට තීරණය කර ඇත. දැනට මෙම එන්නත දියරමය ආකාරයෙන් තනි මාත්‍රාවක් අඩංගු කුප්පි ලෙස ලබා දෙනු ඇත.

**පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) (ත්‍රිත්ව - හෙපටයිටිස් B - හිබ්) එන්නත හඳුන්වා දීමේ දායකත්වය**

GAVI (Global Alliance for Vaccines & Immunization) සංධානයේ සහයෝගය මත 2008 වසරේ දී දිවයිනේ සියළු දිස්ත්‍රික්ක වල ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට මෙම පෙන්ටාවේලන්ට් එන්නත හඳුන්වා දෙනු ලැබේ. GAVI සහයෝගීතාවයේ මුල් අදියරය (2003-2007) යටතේ හෙපටයිටිස් B එන්නත වසර 5 ක කාලයක් ශ්‍රී ලංකාවට පරිත්‍යාගයක් ලෙස ලබා දුනි. කෙසේ වුවද GAVI සහයෝගීතාවයේ දෙවැනි අදියරයේදී මූල්‍ය සහයෝගීතා ප්‍රතිපත්තියක් (Co-Finance Policy) ලෙස ප්‍රතිග්‍රාහක රටක් GAVI ආයතනයක් අතරේ එන්නත සඳහා වැය වන මුදල හවුලේ දරනු ඇත. මුල් අදියරයේදී මෙරටට දැරීමට සිදුවන දායකත්වය අවම වන අතර 2015 වසර වන විට සෑම රටකටම එන්නත සඳහා මුළු වියදම දැරීමට සිදුවනු ඇත.

අප රජයට පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත වෙනුවෙන් සැලකිය යුතු වියදමක් දැරීමට සිදුවන බැවින් වගකීම (accountability) පිළිබඳව සැලකිලිමත් විය යුතුව ඇත. එබැවින් ජාතික, දිස්ත්‍රික් හා සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරී කොට්ඨාශ මට්ටමින් වගකීම සහතික කිරීම පිණිස සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය විසින් අවශ්‍ය පියවර ගනු ඇත.

**සැලසුම (Schedule)**

පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත දැනට පවතින ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනේ වයස මාස 2, 4 හා 6 සම්පූර්ණ කරන දරුවන් සඳහා හඳුන්වා දෙනු ලැබේ.

මුඛ පෝලියෝ එන්නතේ මුල් මාත්‍රා 3 ද ඉහත එන්නත සමගම පෙර පරිදිම එම අවස්ථාවේදීම ලබා දෙනු ඇත.

වයස මාස 18 දී පෙන්ටාවේලන්ට් එන්නතේ 4 වන මාත්‍රාව ලබා නොදෙන අතර එම වයස් කාණ්ඩයේදී ත්‍රිත්ව එන්නතෙන් මාත්‍රාවක් ලබා දිය යුතුය.

පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නතේ යම් මාත්‍රාවක් ලබා දීමට අතපසු වුවහොත් හෝ ප්‍රමාද වුවහොත්, හැකි ඉක්මනින් එම මාත්‍රාව ලබා දිය යුතුය. යම් මාත්‍රාවක් ලබා දීමට නොහැකි වීම හේතුකොට ගෙන ප්‍රතිශක්තිකරණ ක්‍රියාවලිය මුල සිට නැවත පටන් ගැනීම නොකළ යුතුය.

**පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත සඳහා යෝග්‍යතාවය ඇති ළමුන්**

2008 වසරේ ජනවාරි 1 වන දින සිට ත්‍රිත්ව එන්නත හා හෙපටයිටිස් B එන්නතේ මුල් මාත්‍රාව ලබා ගැනීම සඳහා ප්‍රතිශක්තිකරණ සායනයට පැමිණෙන සියළු ළමුන්ට මෙම නව පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත ලබා දීමට යෝග්‍යතාවය ඇත. 2008 ජනවාරි 1 දිනට ත්‍රිත්ව හා හෙපටයිටිස් B එන්නතේ පළමු සහ/හෝ දෙවන මාත්‍රාව ලබා දුන් ළමුන්ට ඊළඟ මාත්‍රා ලෙස පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත ලබා නොදිය යුතු අතර ඔවුන්ට ත්‍රිත්ව හා හෙපටයිටිස් B එන්නත ලබා දිය යුතුය.

**මාත්‍රාව**

දෙරුවන් හා ළමුන් සඳහා ලබා දිය යුතු සම්මත එන්නත් මාත්‍රාව මි.ලී. 0.5 කි.

**පෙන්ටාවේලන්ට් (Pentavalent) එන්නත ලබා දිය යුතු මාර්ගය හා ස්ථානය**

මෙම එන්නත අන්තඃපේශීය නික්ෂේපණයක් ලෙස (intramuscular injection) දෙරුවාගේ කලවයේ ඉදිරිපස සිට තරමක් බාහිර පැත්තට වන සේ එන්නත් කළ යුතුය.

**පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත කිසිවිටකත් තට්ටම ප්‍රදේශයට එන්නත් කිරීම හෝ අන්තඃචර්මීය (intradermal) ලෙස ලබා නොදිය යුතුය.** එයට හේතුව එවිට නියමාකාරයෙන් ප්‍රතිදේහ ප්‍රතිචාරයක් නොලැබීමයි. මීට අමතරව තට්ටමට එන්නත ලබා දීමෙන් 'සයටික්' ස්නායුවට හානි සිදුවිය හැකි බැවිනි.

දැනට ත්‍රිත්ව හා හෙපටයිටිස් B එන්නත් ලබා දීමේ දී ක්‍රියාවට නංවන ආකාරයට ස්ථාන 2 කට එන්නත ලබා දීම සිදු කළද පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත ලබා දීම සඳහා වම් හෝ දකුණු කලවයට මෙම එන්නත ලබා දීම මගින් ඒකාකාරී ක්‍රියා පිළිවෙතක් අනුගමනය කිරීම නිර්දේශ කෙරේ.

**එන්නත ලබා නොදිය යුතු අවස්ථා**

- පෙර ලබා දුන් පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත් මාත්‍රාවකට උග්‍ර ආසාත්මික තත්ත්වයක් (ශරීරය පුරා කසන ලප මතු වීම, හුස්ම ගැනීමේ අපහසුතාවය, මුඛය සහ උගුර ඉදිමීම, කම්පනය) ඇතිවීම හෝ එන්නතේ යම් සංරචකයකට අසාත්මික තත්ත්වයක් ඇති බව දැන සිටීම.
- කක්කල් කැස්ස සඳහා ලබා දෙන එන්නත අඩංගු එන්නතක් ලබා දීමෙන් පසු හේතුව හඳුනා නොගත් මස්තිෂ්ක ආබාධිත තත්ත්වයක් (encephalopathy) පිළිබඳ රෝග ඉතිහාසයක් තිබීම. මෙවැනි අවස්ථාවක දී ප්‍රතිශක්තිකරණ සායන වලට ලබා දී ඇති ද්විත්ව (DT) එන්නත සහ හෙපටයිටිස් B එන්නත යොදා ගෙන ප්‍රතිශක්තිකරණ ක්‍රියා මාලාව සම්පූර්ණ කළ යුතුය. සාමාන්‍ය ප්‍රතිශක්තිකරණ සායන වලට ඒක සංයුජ (monovalent) "හිබ්" එන්නත ලබා දී නොමැති නිසා මෙවැනි ළමුන්ට සාමාන්‍ය සායනයකදී හිබ් එන්නත ලබාදිය නොහැකි වනු ඇත.
- සෙන්ටිග්‍රේඩ් අංශක 38.5 ට වඩා තද උණ සහිත උග්‍ර ආසාදන තත්ත්වයක් පවතින විට වෙනත් එන්නත් සඳහා මෙන්ම මෙහිදී ද දරුවා සුව වන තුරු පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත ලබා දීම ප්‍රමාද කළ යුතුය.
- වර්ධනය වෙමින් පවත්නා ස්නායුගත ආබාධ

**පහත දැක්වෙන අවස්ථා එන්නත ලබා නොදිය යුතු අවස්ථා ලෙස නොසැලකේ එබැවින් තීරණ ගැනීමේදී එක් එක් දරුවා පිළිබඳව වෙන් වෙන්ව සලකා බැලිය යුතුය.**

- ශ්වසන ආසාදන, පාවනය වැනි සෙන්ටිග්‍රේඩ් 38.5<sup>0</sup> ට වඩා අඩු උණ සහිත සුළු රෝගී තත්ත්වයන්
- අසාත්මිකතා හෝ ඇදුම
- පවුලේ අයෙකුට වලිප්පුව සෑදුණු බවට ඇති රෝග ඉතිහාසය
- ප්‍රතිජීවක (antibiotics) මගින් ප්‍රතිකාර ලබා ගැනීම
- සමේ රෝග (ඩර්මටයිටිස්, එක්සීමා හෝ එවැනි සීමිත ප්‍රදේශයක පැතිරුණු වර්ම ආබාධ) සඳහා ආලේපන ලෙස හෝ කුඩා මාත්‍රාවකින් පෙනී ලෙස කෝටිකොස්ටිරොයිඩ් (ශරීරයේ බර කි.ග්‍රෑ. 1 ට මි.ග්‍රෑ. 0.5 ට අඩු ප්‍රමාණයකින් ප්‍රෙඩ්නිසොලෝන් හෝ එවැනි බෙහෙතක්) ප්‍රතිකාර ලබා ගන්නා රෝගීන්
- එච්.අයි.වී. (මානව ප්‍රතිශක්ති උෞෂනා වෛරස) ආසාදනය

- මව්කිරි ලබා දෙන දරුවකු වීම
- වලිප්පුව පිළිබඳ රෝග ඉතිහාසයක් තිබීම (convulsions, fit)
- කල් පවත්නා රෝග තත්ත්ව (හෘද, පෙනහළු, වකුගඩු හෝ අක්මා රෝග තත්ව)
- ස්ථායී ස්නායුගත ආබාධ (cerebral palsy, down syndrome)
- නොමේරු දරු උපන් හෝ අඩු බර දරු උපන් වීම
- උපතේ දී සිරුර කහ පැහැ ගැනීම

**පාවිච්චියේ දී සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු (Precautions)**

එන්නත් කිරීමට පෙර අනවශ්‍ය ප්‍රතික්‍රියා වළක්වා ගැනීමට අවශ්‍ය පියවර අනුගමනය කළ යුතුය. දරුවාගේ රෝග පිළිබඳ ඉතිහාසය, විශේෂයෙන්ම මීට පෙර ලබා දුන් ඖෂධ එන්නතකට ඇතිවූ අසාත්මිකතා සහ දරුවාගේ මෑතක දී ඇතිවූ රෝග තත්ත්වයන් පිළිබඳ තොරතුරු සොයා ගැනීම මෙම පෙර සුදානමට ඇතුළත් වේ.

පෙන්ටාවලෙන්ට් (pentavalent) එන්නතේ යම් මාත්‍රාවක් ලබා දුන් පසු පහත දැක්වෙන තත්ත්වයන් එකක් හෝ වැඩි ගණනක් දක්නට ලැබුණ හොත් මෙම එන්නතේ ඊළඟ මාත්‍රාව ලබා දීමට ඉතා සුපරීක්ෂාකාරීව සලකා බැලිය යුතුය.

- එන්නත ලබා දී පැය 48 ක් ඇතුළත සෙන්ටිග්‍රේඩ් අංශක 40 ට වඩා වැඩි උණ ඇති වීම (යම් හඳුනා ගත හැකි හේතුවක් නොමැතිව).
- එන්නත ලබා දී පැය 48 ක් තුළ සිහිසුන් වීම හෝ කම්පනය (collapse) ශරීරය පණ නැති වී සිහිසුන් තත්ත්වයකට පත්වීම (hypotonic hyporesponsive episodes).
- එන්නත ලබා දී පැය 48 ක් තුළ පැය 3 කට වඩා කාලයක් තදින් එක දිගට හැඩීම.
- එන්නත ලබා දී දින 3 ක් ඇතුළත උණ සහිතව හෝ රහිතව වලිප්පුව ඇති වීම.

රුධිර පට්ටිකා අඩුවීමේ තත්ත්වයක් (thrombocytopenia) හෝ රුධිර වහනය පිළිබඳ ආබාධ සහිත දරුවෙකුට අන්ත:පේශීය නික්ෂේපණයට පසුව රුධිරය ගැලීමට ඉඩ ඇති නිසා මෙම එන්නත ඉතා පරීක්ෂාකාරීව ලබා දිය යුතුය.

**එන්නත ගබඩා කිරීමේ උෂ්ණත්වය සහ ගබඩා කර තබා ගත හැකි කාලසීමාව**

පෙන්ටාවලෙන්ට් (pentavalent) එන්නත සෙන්ටිග්‍රේඩ් අංශක 2 - 8 අතර උෂ්ණත්වයක ගබඩා කිරීම හා ප්‍රවාහනය කළ යුතුය. **කිසිවිටෙකත් මෙය අධික ශීතල නිසා මිදීමට ඉඩ නොදිය යුතුය. එම නිසා මෙම එන්නත කිසිවිටෙකත් අධිශීතකරණය තුළ ගබඩා නොකළ යුතුය.** මෙම එන්නත ශීතකරණයේ ප්‍රධාන කොටසේ මැද තට්ටුවේ තැන්පත් කිරීම වඩාත් සුදුසුය. ප්‍රවාහනය කරන අතරතුරදී කිසිවිටෙකත් මෙම එන්නත් කුප්පි (vial) එන්නත් ගෙන යන පෙට්ටි හෝ ජලාස්කු තුළදී හෝ සායන වාරය තුළ **අයිස් සමග ගැටීමට ඉඩ නොදිය යුතුය.**

**සුරක්ෂිත නික්ෂේපණය (Injection Safety)**

දනට දිවයිනේ ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහන සඳහා යොදාගනු ලබන්නේ AD (ස්වයං අකර්මණය) සිරිත්ප පමණි. එබැවින් මෙම එන්නත ද එම සිරිත්ප භාවිතා කොට ලබා දිය යුතුය. මෙම සිරිත්ප සහ ආරක්ෂිත පෙට්ටි වෛද්‍ය සැපයුම් අංශය මගින් වසංගත රෝග විද්‍යා ඒකකයේත් ප්‍රාදේශීය සෞඛ්‍ය සේවා අධ්‍යක්ෂවරුන් සහ සෞ. වෛ. නි. වරුන්ගේ සම්බන්ධීකරණය සහිතව ලබා දෙන අතර වෛද්‍ය ආයතන වල ප්‍රතිශක්තිකරණ සායන වල සුරක්ෂිත නික්ෂේපණය සඳහා අවශ්‍ය ආරක්ෂක උපකරණ ලබා ගැනීම සහ ඒවා නිසි පරිදි භාවිතා කිරීම එම වෛද්‍ය ආයතන ප්‍රධානීන් සතුය. මෙම වැඩසටහනේ සියළු අංගයන් හිදී ඉදිකටු ආදී කියුණු අපද්‍රව්‍ය සුදුසු පරිදි ආරක්ෂාකාරී ලෙස බැහැරලීම පිළිබඳ වගකීම තවදුරටත් අවධාරණය කෙරේ.

**ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට පෙන්ටාවලෙන්ට් (pentavalent) එන්නත හඳුන්වා දීමේ දී සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය තීරණයන්ගේ කාර්ය භාරය**

- නව එන්නත හඳුන්වා දීම පිළිබඳව කාර්ය මණ්ඩලය පුහුණු කිරීම

- ප්‍රජාව දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් සංවිධානය කර නව එන්නත ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට එක් කිරීම පිළිබඳව ජනතාව දැනුවත් කිරීම
- ප්‍රදේශයට අවශ්‍ය එන්නත් තොග කල්තබා ඇණවුම් කිරීම, එන්නත් ගබඩා කිරීමේදී සහ ප්‍රවාහනයේදී ශීත දාමය ආරක්ෂා වන බව තහවුරු කිරීමට අධීක්ෂණය කිරීම
- අවශ්‍ය AD සිරිත්ප කොග කල්තබා ඇණවුම් කිරීම, AD සිරිත්ප සහ මුළුතේ අපද්‍රව්‍ය බැහැරලීමේ ක්‍රියාවලියක් හඳුනා ගැනීම සහ එම ක්‍රියාවලිය ක්‍රියාත්මක වීම හා පවත්වා ගැනීම අධීක්ෂණය කිරීම
- පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නතට අදාළ ප්‍රතිශක්තිකරණ ආවරණය, එන්නත් අපතේ යාම, එන්නත් කිරීමෙන් පසු ඇතිවූ අතුරු ආබාධ (AEFI) පිළිබඳ වාර්තාකරණය ආදිය සෞ. වෛ. නි. කොට්ඨාශය සඳහා ප්‍රතිශක්තිකරණ කාර්තු වාර්තාව (EPI Quarterly Return) අනුව නිරතුරු ඇගයීම හා අධීක්ෂණය කිරීම මගින් සුදුසු පරිදි නිවැරදි කිරීම.
- පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත මග හැරුණු ළමුන් පිළිබඳව සොයා බැලීම
- සායන මට්ටමෙන් සහ සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරී කොට්ඨාශ මට්ටමෙන් වාර්තා තැබීම පිළිබඳ නිරතුරු ඇගයීම
- ප්‍රා. සෞ. සේ. අ. / ප්‍රාදේශීය වසංගත රෝග විද්‍යාඥ වෙත ඊ.පී.අයි. වාර්තා කලට වේලාවට සැපයීම පිළිබඳ නිරතුරු ඇගයීම
- සෞ. වෛ. නි. එන්නත් කළමනාකරණය පිළිබඳව වගකිව යුතු නිලධාරියා වේ. තනි මාත්‍රාවෙන් යුතු පෙන්ටාවේලන්ට් එන්නත් කුප්පි සපයා ඇති නිසා එන්නත් අපතේ යාම 1% නොඉක්මවිය යුතුය. සෑම එන්නත් කුප්පියක් පිළිබඳවම වගකිව යුතු වන අතර යම් සැලකිය යුතු එන්නත් ප්‍රමාණයක් අපතේ යාමක් වේ නම් එය පැහැදිලිව ලේඛනගත කර ඒ පිළිබඳ වාර්තාවක් වසංගත රෝග විද්‍යා අංශයට සහ ප්‍රා. සෞ. සේ. අධ්‍යක්ෂ වෙත එවිය යුතුය. පිළිගත නොහැකි හේතුවක් නිසා සිදුවන පෙන්ටාවේලන්ට් එන්නත හා සම්බන්ධ යම් පාඩුවක දී අදාළ වගකිව යුතු නිලධාරියාගෙන් අයකර ගැනීමට සිදුවනු ඇත.

**ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත හඳුන්වා දීමේ දී මහජන සෞඛ්‍ය හෙදි සොයුරිය ගේ කාර්ය භාරය**

- පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත පිළිබඳ පවුල් සෞඛ්‍ය සේවා නිලධාරීන් පුහුණු කිරීම
- ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට එක් කළ නව එන්නත පිළිබඳ ජනතාව දැනුවත් කිරීම
- ශීතදාමය පවත්වා ගැනීම සහ එන්නත් තොග නියමිත පරිදි ගබඩා කිරීම පිළිබඳව නිරතුරුව ඇගයීම සහ අධීක්ෂණය කිරීම
- පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත ලබා දීම සඳහා ප්‍රතිශක්තිකරණ සායන වල පහසුකම් සැලසීම පිළිබඳ කටයුතු සම්පාදනය පිළිබඳව අධීක්ෂණය කිරීම
- කොට්ඨාශය තුළ AD සිරිත්ප ඇතුළු එන්නත් නික්ෂේපණයට අදාළ මුළුතේ ද්‍රව්‍ය බැහැරලීමේ කටයුතු අධීක්ෂණය කිරීම
- සායන / ප. සෞ. සේ. නි. කොට්ඨාශ මට්ටමෙන් සහ සෞ. වෛ. නි. කොට්ඨාශ මට්ටමෙන් නව එන්නත සඳහා ප්‍රතිශක්තිකරණ ආවරණය, එන්නත් අපතේ යාම, එන්නත්කරණයෙන් පසු අතුරු ආබාධ (AEFI) සහ ප්‍රතිශක්තිකරණය මග හැරෙන්නන් පිළිබඳ නිරතුරු ඇගයීම
- සායන මට්ටමෙන් සහ සෞ. වෛ. නි. මට්ටමෙන් වාර්තා තැබීම පිළිබඳ නිරතුරු ඇගයීම සහ අධීක්ෂණය කිරීම
- සෞ. වෛ. නි. කොට්ඨාශ මට්ටමෙන් නිවැරදිව සහ නිසි කලට EPI දත්ත සකස් කිරීම

**ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත හඳුන්වා දීමේදී පරිපාලන පවුල් සෞඛ්‍ය සේවා නිලධාරීන්ගේ කාර්ය භාරය**

- පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත පිළිබඳව ප. සෞ. සේ. නිලධාරීන් පුහුණු කිරීම
- ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට එක් කළ නව එන්නත පිළිබඳව ජනතාව දැනුවත් කිරීම
- ශීතදාමය පවත්වා ගැනීම සහ එන්නත් තොග නියමිත පරිදි ගබඩා කිරීම පිළිබඳ නිරතුරු ඇගයීම සහ අධීක්ෂණය කිරීම
- පෙන්ටාවේලන්ට් එන්නත ලබා දීම සඳහා ප්‍රතිශක්තිකරණ සායන වල පහසුකම් සැලසීම පිළිබඳ කටයුතු සම්පාදනය අධීක්ෂණය කිරීම
- කොට්ඨාශය තුළ AD සිරිත්ප ඇතුළු එන්නත් නිකුත්පණයට අදාළ මූලික ද්‍රව්‍ය බැහැරලීමේ කටයුතු අධීක්ෂණය
- සායන / ප. සෞ. සේ. නි. කොට්ඨාශ මට්ටමෙන් සහ සෞ. වෛ. නි. කොට්ඨාශ මට්ටමෙන් නව එන්නත සඳහා ප්‍රතිශක්තිකරණ ආවරණය, එන්නත් අපතේ යාම, එන්නත්කරණයෙන් පසු අතුරු ආබාධ (AEFI) සහ ප්‍රතිශක්තිකරණය මග හැරෙන්නේ පිළිබඳව නිරතුරු ඇගයීම
- සායන මට්ටමෙන් සහ සෞ. වෛ. නි. කොට්ඨාශ මට්ටමෙන් වාර්තා තැබීම පිළිබඳව නිරතුරු ඇගයීම සහ අධීක්ෂණය කිරීම
- සෞ. වෛ. නි. කොට්ඨාශ මට්ටමෙන් නිවැරදිව සහ නිසි කලට EPI දත්ත සකස් කිරීම

**ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට පෙන්ටාවේලන්ට් එන්නත හඳුන්වා දීමේදී පවුල් සෞඛ්‍ය සේවා නිලධාරීන්ගේ කාර්ය භාරය**

- ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට එක් කළ නව පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත පිළිබඳව ජනතාව දැනුවත් කිරීම
- සායනවාර වලදී සහ එන්නත් ප්‍රවාහනය කරන අතරතුර ශීතදාමය පවත්වා ගැනීම
- නව එන්නතට අදාළ ප්‍රතිශක්තිකරණය මගහැරීම වැළැක්වීම සහ එන්නත්කරණයෙන් පසු අතුරු ආබාධ හඳුනා ගැනීම සඳහාත් සෝදිසි කිරීම සහ ඒ පිළිබඳව පුද්ගලික අවධානය යොමු කිරීම
- ප්‍රතිශක්තිකරණ සායන වලදී මූලික අපද්‍රව්‍ය බැහැරලීමේ දී ආරක්ෂාකාරී බව තහවුරු කිරීම
- සායන මට්ටමේදී සියළු ප්‍රතිශක්තිකරණයන් පිළිබඳව නිවැරදි වාර්තා නඩත්තු කිරීම (විශේෂයෙන් පෙන්ටාවේලන්ට් එන්නත පිළිබඳව) උපත් සහ ප්‍රතිශක්තිකරණ ලේඛනය, සායන ප්‍රතිශක්තිකරණ ලේඛනය, සායන එන්නත් අතුරු ආබාධ ලේඛනය, ළමා සෞඛ්‍ය වර්ධන වැඩසටහන් A සහ B කොටස් සහ සායන සංකීර්ණය සහ මාතෘ ළමා සෞඛ්‍ය සායන සඳහා කාර්තු වාර්තාව

**ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට පෙන්ටාවේලන්ට් එන්නත හඳුන්වා දීමේදී ආයතන (රෝහල්) භාර නිලධාරීන්ගේ කාර්ය භාරය**

- ප්‍රතිශක්තිකරණ සායන සඳහා AD සිරිත්ප නිසි කලට ඇණවුම් කිරීම
- එන්නත් කිරීම හා ශීතදාමය පවත්වාගෙන යාම ආයතන මට්ටමින් අධීක්ෂණය
- සායන වලට එන්නත් හා AD සිරිත්ප සැපයීම සම්පව අධීක්ෂණය කිරීම
- රෝහල් මට්ටමින් ප්‍රතිශක්තිකරණ ආවරණය, එන්නත් අපතේ යාම සහ එන්නත්කරණයට පසු ඇතිවන අතුරු ආබාධ පිළිබඳව සමස්ත අධීක්ෂණය
- රෝහල් මට්ටමින් වාර්තා සහ ලේඛන නඩත්තුව පිළිබඳව සමස්ත අධීක්ෂණය හා නිරතුරු ඇගයීම
- ප්‍රතිශක්තිකරණ සායනය භාර නිලධාරියා එන්නත් කළමනාකරණය පිළිබඳව වගකිව යුතු නිලධාරියා වේ. තනි මාත්‍රාවෙන් යුතු පෙන්ටාවේලන්ට් එන්නත් කුප්පි සපයා ඇති නිසා එන්නත් අපතේ යාම 1% නොඉක්මවිය යුතුය. සෑම එන්නත් කුප්පියක් පිළිබඳවම වගකිව යුතු වන අතර යම් සැලකිය යුතු එන්නත් ප්‍රමාණයක් අපතේ යාමක් වේ නම් එය පැහැදිලිව ලේඛනය කර ඒ පිළිබඳ වාර්තාවක් වසංගත රෝග විද්‍යා අංශයට සහ ප්‍රා. සෞ. සේ. අධ්‍යක්ෂ වෙත එවිය යුතුය. පිළිගත නොහැකි හේතුවක් නිසා සිදුවන

පෙන්වාවෙලන්ටි එන්නත හා සම්බන්ධ යම් පාඩුවක දී අදාළ වගකීව යුතු නිලධාරියාගෙන් අයකර ගැනීමට සිදුවනු ඇත.

**ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට පෙන්වාවෙලන්ටි එන්නත හඳුන්වාදීමේදී ප්‍රාදේශීය වසංගත රෝග විද්‍යාඥයන් / මාතෘ සහ ළමා සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරී ගේ කාර්යභාරය**

- සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරීන් සහ රෝහල් කාර්ය මණ්ඩලය සඳහා දිස්ත්‍රික් මට්ටමින් පුහුණු වැඩසටහන් පැවැත්වීම සහ සෞ.වෛ.නි කාර්යාල මට්ටමින් පැවැත්වෙන පුහුණු වැඩසටහන් සඳහා සක්‍රීය දායකත්වය ලබාදීම, සම්බන්ධීකරණය හා අධීක්ෂණය කිරීම
- එන්නත් ගබඩාකිරීම සහ ශීත දාමය පවත්වාගැනීම පිළිබඳව ප්‍රාදේශීය ඖෂධ ගබඩාව සහ සෞ.වෛ.නි කාර්යාල මට්ටමින් නිරතුරු ඇගයීම
- ප්‍රදේශ තුළ එන්නත් සහ AD සිරිත්පිටි බෙදාහැරීම සම්පව අධීක්ෂණය කිරීම
- AD සිරිත්පිටි සහ මුඛගත අපද්‍රව්‍ය බැහැරලීම සඳහා ප්‍රදේශය තුළ ගොඩනගා ඇති ක්‍රියාවලියේ සමස්ථ අධීක්ෂණය
- පෙන්වාවෙලන්ටි (pentavalent) එන්නතට අදාළ ප්‍රතිශක්තිකරණ ආවරණය සහ එන්නත් අපතේ යාම පිළිබඳව කාර්තුවකට වරක්ද එන්නත්කරණයෙන් පසු අතුරු ආබාධ වාර්තාකරණය පිළිබඳව මාසිකවද සමීප අධීක්ෂණය කිරීම සහ නිරතුරු ඇගයීම

**ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට පෙන්වාවෙලන්ටි එන්නත හඳුන්වා දීමේදී ප්‍රාදේශීය වෛද්‍ය සැපයුම් අංශය භාර නිලධාරීන්ගේ කාර්යභාරය**

- දිස්ත්‍රික්කය සඳහා අවශ්‍ය වන එන්නත් සහ AD සිරිත්පිටි කල්වෙලා ඇතිව ඇණවුම් කිරීම.
- සෞ.වෛ.නි කාර්යාල සහ වෛද්‍ය ආයතන වලට නිසි කලට එන්නත් හා AD සිරිත්පිටි බෙදාහැරීම.
- ප්‍රාදේශීය වෛද්‍ය සැපයුම් අංශයේ ගබඩාව තුළ සහ ප්‍රවාහනය කරන අතර එන්නත් සඳහා ශීත දාමය පවත්වාගැනීම.
- දිස්ත්‍රික්කය සඳහා නිවැරදි මාසික තොග වාර්තා පිළියෙල කිරීම.
- ප්‍රාදේශීය වෛද්‍ය සැපයුම් අංශයේ කාර්යභාර නිලධාරී ප්‍රාදේශීය වෛද්‍ය සැපයුම් අංශය තුළ එන්නත් කළමනාකරණය පිළිබඳ පූර්ණ වගකීම දැරිය යුතුය. තනි මාත්‍රාව සහිත එන්නත් කුප්පි සපයා ඇති බැවින් පෙන්වාවෙලන්ටි ත්‍රිත්ව හෙපටයිටිස් B හිබ් එන්නත සඳහා අපතේ යන එන්නත් ප්‍රමාණය 1% නොඉක්මවිය යුතුය. සෑම එන්නත් කුප්පියක් සඳහාම වගකිවයුතු වන අතර යම් සැලකිය යුතු එන්නත් ප්‍රමාණයක් අපතේ යාමක් වේ නම් එය පැහැදිලිව ලේඛණගත කර ඒ පිළිබඳ වාර්තාවක් වසංගත රෝග විද්‍යා අංශයට සහ ප්‍රා.සෞ.සේ අධ්‍යක්ෂ වෙත එවිය යුතුය. පිළිගත නොහැකි හේතුවක් නිසා සිදුවන පෙන්වාවෙලන්ටි එන්නත සම්බන්ධ යම් පාඩුවක් ප්‍රාදේශීය වෛද්‍ය සැපයුම් අංශයේ ආයතන භාර නිලධාරී විසින් වගකීම භාරගත යුතු වේ.

**සෞඛ්‍ය කාර්ය මණ්ඩලය පුහුණු කිරීම**

පෙන්වාවෙලන්ටි (pentavalent) එන්නත ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට හඳුන්වාදීමේදී සාර්ථක වැඩසටහනක් පවත්වාගෙන යාම සඳහා ක්ෂේත්‍ර සෞඛ්‍ය කාර්ය මණ්ඩලයට උපදෙස් හා පුහුණුව ලබා දිය යුතුය. මෙම පුහුණුව සඳහා AD සිරිත්පිටි භාවිතය, ආරක්ෂාකාරී ලෙස AD සිරිත්පිටි සහ මුඛගත අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම පිළිබඳ උපදෙස්ද ඇතුළත් විය යුතුය.

සෑම පුහුණු වාරයකදීම පැහැදිලිව හා සම්පූර්ණ වශයෙන් විස්තර කළ යුතු බවට පහත දැක්වෙන වැදගත් කරුණු හඳුනාගෙන ඇත.

- හිබ් රෝග

- හිඬි එන්නත (නොදිය යුතු අවස්ථා, එන්නත් කළ යුතු ආකාරය, ගබඩා කිරීම)
- ආරක්ෂාකාරී එන්නත් නිකේෂණ උපකරණ පරිහරණය (AD සිරිත්, ආරක්ෂක පෙට්ටි)
- එන්නත් කළමණාකරණ කටයුතු සංවිධානය (එන්නත් අපතේ යාම, වගකීම, අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට තොග පවත්වාගැනීම)
- වාර්තා පවත්වාගැනීම (ලේඛණ සහ වාර්තා නඩත්තු කිරීම, සම්පූර්ණභාවය, නිවැරදිභාවය සහ නිසි කලට වාර්තා ඉදිරිපත් කිරීම)
- එන්නත් සුරක්ෂිතභාවය (එන්නත්කරණයට පසු අතුරු ආබාධ ආවේක්ෂණය)

ජාතික මට්ටමේ පුහුණු වැඩසටහන ප්‍රාදේශීය වසංගත රෝග විද්‍යාඥවරුන් සහ මාතෘ සහ ළමා සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරීන් සඳහා පැවැත්වෙන අතර ඔවුන් තමන්ට අදාළ ක්ෂේත්‍ර කාර්ය මණ්ඩලය පුහුණු කළ යුතුය. තම දිස්ත්‍රික්කය තුළ සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරීන් සහ රෝහල් කාර්ය මණ්ඩලය (EPI සායන පවත්වන) පුහුණු කිරීමේ වගකීම ඔවුන් වෙත පැවරේ.

සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරීන් විසින් තම කාර්ය මණ්ඩලය පුහුණු කළ යුතු අතර ප්‍රාදේශීය වසංගත රෝග විද්‍යාඥවරුන් සහ මාතෘ සහ ළමා සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරීන් එම වැඩසටහන් සඳහා සහාය ලබාදීමත් අධීක්ෂණයත් කළ යුතු වේ.

**ක්ෂේත්‍ර / රෝහල් සෞඛ්‍ය කාර්ය මණ්ඩලය සඳහා පුහුණු වැඩසටහන**

තලය	ඉලක්කය	වගකීම	අධීක්ෂණය	කාල සීමාව
ජාතික	ප්‍රා. ව. රෝ. වි. මාතෘ සහ ළමා සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරී	වසංගත රෝග විද්‍යා අංශය පවුල් සෞඛ්‍ය කායභීෂාංගය		ඔක්තෝබර් මස මැද භාගය
දිස්ත්‍රික්	සෞ. වෛ. නි. ශික්ෂණ රෝහල් මහ රෝහල් හා මූලික රෝහල් වල ප්‍රතිශක්තිකරණ සායන වල කාර්ය මණ්ඩලය ප්‍රාදේශීය වෛද්‍ය සැපයුම් අංශය භාර නිලධාරී	ප්‍රා. ව. රෝ. වි. / මාතෘ හා ළමා සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරී	ව. රෝ. වි. අංශය පවුල් සෞඛ්‍ය කායභීෂාංගය	ඔක්තෝබර් මාසය අවසානයට පෙර
කොට්ඨාශ	ම. සෞ. හෙදි සොයුරිය ප. සෞ. සේ. නි. ම. සෞ. ප. මධ්‍යම බෙහෙත් ශාලා පර්යන්ත ඒකක ග්‍රාමීය රෝහල්, දිස්ත්‍රික් රෝහල් කාර්ය මණ්ඩලය	සෞ. වෛ. නි.	ප්‍රා. ව. රෝ. වි. / මාතෘ හා ළමා සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරී	නොවැම්බර් මාසය අවසානයට පෙර

පෙන්ටාවලන්ට් (pentavalent) එන්නත ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට ඇතුළත් කිරීම සඳහා පිළියෙල කරන ලද මෙම උපදෙස් මාලාව රාජ්‍ය භාෂා ත්‍රිත්වයෙන්ම ලබා දෙන අතර එය පුහුණු වැඩසටහන් සඳහා උපයෝගී කරගත හැකිය. තවද, වසංගත රෝග විද්‍යා අංශය මගින් පුහුණු කිරීමේ මෙවලම් සකස් කරනු ලබන අතර ඒවායේ ඉලෙක්ට්‍රොනික පිටපත් සෑම දිස්ත්‍රික්කයකටම ලබා දෙනු ඇත. ඒවා දිස්ත්‍රික් පුහුණු වැඩසටහන් වල දී සියළු සෞ. වෛ. නි. වරුන්ට සහ රෝහල් කාර්ය මණ්ඩලයට ලබා දීමේ වගකීම ප්‍රා. ව. රෝ. වි. හා මාතෘ සහ ළමා සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරී වෙත පැවරේ. මෙම ලේඛනයේ වැඩසටහන පිළිබඳ පසුබිම, වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රමෝපායයන්, හිමෝෆිලස් B ආසාදන පිළිබඳ තොරතුරු, එන්නත සහ AD සිරිත් පිළිබඳ විස්තර ඇතුළත් වේ.

**ලේඛන සහ වාර්තා**

වර්තමාන ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට නව එන්නත එක් වීමත් සමග වැඩසටහන ඉතා සමීපව නිරතුරු ඇගයීම අවශ්‍ය වේ. මේ සඳහා දැනට ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩ සටහනේ යොදා ගන්නා ලේඛන සහ වාර්තා උපයෝගී කර ගත යුතුය.

**ළමා සෞඛ්‍ය වර්ධන සටහන (CHDR)**

මෙහි හෙපටයිටිස් B එන්නත සඳහා සපයා ඇති පේලි තුන යොදා ගෙන පෙන්ටාවලන්ට් (pentavalent) එන්නතේ මාත්‍රා තුන ලබා දීම පිළිබඳව සටහන් තැබිය යුතුය. පළමු තීරුවේ

එන්නත් නම සහ මාත්‍රාව සටහන් කළ යුතු අතර එන්නත් කාණ්ඩ අංකය සහ දිනය ඒ සමගම සඳහන් කළ යුතුය. මීට කලින් ලබා දුන් මාත්‍රාවක් නිසා සිදුවූ අතුරු ආබාධ එම පෝලියෝ සඳහන් කළ යුතුය. ළමා සෞඛ්‍ය වර්ධන සටහනේ A හා B කොටස් දෙකෙහිම මෙම තොරතුරු සටහන් කිරීම අනිවාර්ය වේ.

**සායන ප්‍රතිශක්තිකරණ ලේඛනය**

සායනය තුළදී සිදු කෙරුණු සියළු ප්‍රතිශක්තිකරණ මෙම ලේඛනයට ඇතුළත් විය යුතුය. 'වෙනත්' එන්නත් සඳහා සපයා ඇති තීරු 3 පෙන්ටාවලන්ට (pentavalent) එන්නත් මාත්‍රා 3 සඳහා යොදා ගත යුතුය.

**සායන සංකීර්ණය**

සෑම සායන වාරයක් අවසානයේදීම සායන ප්‍රතිශක්තිකරණ ලේඛනයේ ඇතුළත් කරන ලද තොරතුරු නිවැරදිව එකතු කර සායන සාරාංශයේ සටහන් කළ යුතුය.

මෙම ලේඛනයේ වෙනත් එන්නත් සඳහා තීරු සපයා නොමැති නිසා පෙර පාසල් දරුවන් සඳහා ලබා දෙන ත්‍රිත්ව එන්නත් 1, 2, 3 මාත්‍රා සඳහා වෙන් කොට ඇති තීරු පෙන්ටාවලන්ට එන්නත් මාත්‍රා 3 සටහන් කිරීම සඳහා යොදා ගත යුතුය. පෙර පාසල් දරුවන් සඳහා ලබා දෙන ත්‍රිත්ව එන්නත් 4 වැනි මාත්‍රාව මෙම කොටසේ 4 වන තීරුවේ සටහන් කළ යුතුය.

එලෙසම පෙර පාසල් දරුවන්ට ලබා දෙන මුඛ පෝලියෝ එන්නත් 1, 2 හා 3 මාත්‍රා සඳහා වෙන් කොට ඇති තීරු 3, හෙපටයිටිස් B එන්නත් මාත්‍රා සටහන් කිරීමට යොදා ගත යුතු අතර මුඛ පෝලියෝ එන්නත් 4 වන හා 5 වන මාත්‍රා පෙර පාසල් පෝලියෝ එන්නත් සඳහා වෙන්කර ඇති කොටසේ පිළිවෙලින් 4 වන සහ 5 වන තීරුවල සටහන් කළ යුතුය.

අදාළ පරිදි වෙනස් කිරීම් සහිතව නව පෝරම මුද්‍රණය කරන තෙක් මෙම ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කළ යුතුවේ. පෙර පාසල් දරුවන් සඳහා ත්‍රිත්ව එන්නත් (1, 2 හා 3 මාත්‍රා) සහ මුඛ පෝලියෝ එන්නත් (1, 2 හා 3 මාත්‍රා) සඳහා මුලදී තීරු වෙන් කරනු ලැබුවේ ප්‍රමාද වී ලබා දීමට සිදුවන ත්‍රිත්ව හා පෝලියෝ එන්නත් පිළිබඳව තොරතුරු සටහන් කැබීම පිණිසය. නමුත් සායන ප්‍රතිශක්තිකරණ ලේඛනයේ එම තොරතුරු නොමැති වීම නිසා මෙම තීරු, පෙන්ටාවලන්ට (pentavalent) එන්නත් සඳහා යොදා ගැනීමෙන් සෞඛ්‍ය තොරතුරු පද්ධතියට බලපෑමක් ඇති නොවේ.

දිනය	බී.සී.ඒ.	පෙර පාසල් ළමුන් (අවු 1 - 5 දක්වා)									
		පෙන්ටාවලන්ට (pentavalent) / DPT				හෙපටයිටිස් B / මුඛ පෝලියෝ එන්නත්					
		1	2	3	4	1	2	3	4	5	

**සායන ප්‍රතිශක්තිකරණයෙන් පසු අතුරු ආබාධ ලේඛනය Form EPI/3/79**

සියළු ප්‍රතිශක්තිකරණ වලින් පසු වාර්තා වන අතුරු ආබාධ සඳහා සෑම සායනයකම ලේඛනයක් නඩත්තු කළ යුතුය. දරුවාගේ නම, අතුරු ආබාධයේ ස්වභාවය සහ අතුරු ආබාධයට හේතු වූ එන්නත්, එම ආබාධය වාර්තා වූ සායන දිනය ඉදිරියෙන් සටහන් කළ යුතුය.

දිනය	ළමයාගේ නම	ලිපිනය	එන්නත් නම	එන්නත් ලබා දුන් දිනය	අතුරු ආබාධයේ ස්වභාවය	වෙනත් කරුණු


**උපත් සහ ප්‍රතිශක්තිකරණ ලේඛනය EPI/3/79 පෝරමය**

පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත ලබා දුන් දිනය මෙහි තීරු අංක 7d යටතේ හෙපටයිටිස් B1, හෙපටයිටිස් B2 හා හෙපටයිටිස් B3 සඳහා වෙන් කර ඇති අතුරු තීරු 3 හි සටහන් කළ යුතුය.

7 ප්‍රතිශක්තිකරණය ලබා දුන් දිනය													
a		b ත්‍රිත්ව				c පෝලියෝ				d හෙපටයිටිස් B පෙන්ටාවේලන්ට්			e සරම්ප
ලි.සී.නි.	ලි.සී.නි. කැලල	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	

**මාතෘ හා ළමා සෞඛ්‍ය සායන පිළිබඳ කාර්තු වාර්තාව**

සෑම මසකම අවසානයේදී සායන සංකීර්ණයේ සටහන් එකතු කොට මාසය තුළ ලබා දුන් මුළු ප්‍රතිශක්තිකරණ සංඛ්‍යාව මෙම කාර්තු වාර්තාවේ මාසිකව සටහන් තැබිය යුතුය. සෑම කාර්තුවකම අවසානයේ ඊළඟ මාසයේ 5 වන දාට ප්‍රථම මෙම වාර්තාව සෑම පවුල් සෞඛ්‍ය සේවා නිලධාරිනියකම විසින් සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරී වෙත එවිය යුතුය.

සායන සංකීර්ණයේ සටහන් තැබූ අයුරින්ම පෙර පාසල් දරුවන් සඳහා ලබා දෙන ත්‍රිත්ව එන්නතේ 1, 2 හා 3 මාත්‍රා සඳහා වෙන් කර ඇති ජේලි පෙන්ටාවේලන්ට් එන්නතේ මාත්‍රා 3 සඳහා යොදා ගත යුතුය. සායන සාරාංශයේ දික් අතට ඇති තීරු වෙනුවට මෙම ලේඛනයේ හරස් තීරු ඇති බව සැලකිය යුතුයි.

ත්‍රිත්ව (DPT) පෙර පාසල් දරුවන් සඳහා	පෙන්ටාවේලන්ට් (Pentavalent) පළමු මාත්‍රාව	
	පෙන්ටාවේලන්ට් (Pentavalent) දෙවන මාත්‍රාව	
	පෙන්ටාවේලන්ට් (Pentavalent) තුන්වන මාත්‍රාව	
	4 මාත්‍රාව (DPT 4)	

**එන්නත්කරණයෙන් පසු අතුරු ආබාධ සඳහා මාසික වාර්තාව**

සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරීන් විසින් ප්‍රදේශයෙන් වාර්තාගත සියළු අතුරු ආබාධ සම්පීණ්ඩනය කොට මෙම වාර්තාව පිළියෙල කර ඉන් පිටපත් ප්‍රා. ව. රෝ. වි. සහ වසංගත රෝග විද්‍යා අංශය වෙත එවිය යුතුය. 'වෙනත්' ලෙස සඳහන් කොට ඇති තීරුව පෙන්ටාවේලන්ට් ලෙස නම් කොට එහි පිළිබඳව වාර්තා වූ අතුරු ආබාධ සටහන් කළ යුතුය.

**එන්නත් සහ මුඛ පුනර්ජලීකරණ ලවණ මිශ්‍රණය (ORS) සඳහා මාසික තොග වාර්තාව**

'වෙනත්' ලෙස සඳහන් තීරුව පෙන්ටාවේලන්ට් එන්නත ලෙස නම් කොට එහි අදාළ මාසය සඳහා අවශ්‍ය පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත ඉල්ලුම් කළ යුතුය.

**එන්නත් සංචලනය පිළිබඳ ලේඛනය (Vaccine Movement Register)**

මෙම ලේඛනය සෞ. වෛ. නි. කාර්යාලයේදී ප්‍රදේශයේ පවත්වන සෑම සායන වාරයක් සඳහාම නඩත්තු කළ යුතුය. මෙම ලේඛනයේ සෑම සායන වාරයකම ලබා දුන් මුළු ප්‍රතිශක්තිකරණ සංඛ්‍යාව සහ ඒ සඳහා යොදා ගත් එන්නත් මාත්‍රා සංඛ්‍යාව සටහන් කළ යුතුය. පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත සඳහා අමතර තීරුවක් එක් කළ යුතුය. එන්නත් අපතේ යාම ගණනය කිරීම සඳහා මෙම ලේඛනය නිවැරදිව පවත්වාගෙන යාම අත්‍යාවශ්‍යය.

**EPI කාර්තු වාර්තාව (EPID/EPI/2/98)**

සෞ. වෛ. නි. කාර්යාලය වෙත ලැබී ඇති සායන සඳහා කාර්තු වාර්තාවේ සහ ප්‍රදේශයේ පාසල්, වතු සහ රෝහල් වලදී සිදු කෙරුණු ප්‍රතිශක්තිකරණ කටයුතු පිළිබඳ දත්ත සම්පිණ්ඩනය කොට මෙම වාර්තාව සකස් කල යුතුය.

කාර්තුව තුළ ලබා දුන් පෙන්ටාවේලන්ට් එන්නත් මාත්‍රා 3 සටහන් කිරීම සඳහා මෙම වාර්තාවේ වයස අවුරුදු 1 - 4 ක්‍රීතව එන්නත් මාත්‍රා 3 සටහන් කිරීමට වෙන් කර ඇති ඉඩ ප්‍රයෝජනයට ගන්න. මෙහිදී මාතෘ හා ළමා සෞඛ්‍ය සායන කාර්තු වාර්තාව සඳහා ලබා දුන් උපදෙස් පිළිපැදිය යුතුය.

ක්‍රීතව එන්නත (DPT)					
අවුරුදු 1-4	පෙන්ටාවේලන්ට් (Pentavalent) පළමු මාත්‍රාව				
	පෙන්ටාවේලන්ට් (Pentavalent) දෙවන මාත්‍රාව				
	පෙන්ටාවේලන්ට් (Pentavalent) තුන්වන මාත්‍රාව				
	හතරවන මාත්‍රාව (DPT 4)				

වෙනත් EPI එන්නත් සඳහා සිදුකරන ආකාරයටම පෙන්ටාවේලන්ට් එන්නත සඳහා ප්‍රතිශක්තිකරණ ආවරණය ගණනය කල යුතුය.

$$\text{එන්නත් ආවරණය} = \frac{\text{කාර්තුව තුළ සෞඛ්‍ය ඒකක රෝහල් සහ වතු වල ලබා දුන් පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත් සංඛ්‍යාව}}{\text{කාර්තුව සඳහා ඇස්තමේන්තු කල දේරුවන් සංඛ්‍යාව}} \times 100$$

EPI කාර්තු වාර්තාවේ 3 වැනි පිටුවේ සපයා ඇති වගුවේ පෙන්ටාවේලන්ට් (Pentavalent) එන්නත සඳහා එන්නත් අපතේ ගිය ප්‍රමාණය සටහන් කල යුතුය. 'වෙනත්' යනුවෙන් සඳහන් පේළියේ 'පෙන්ටාවේලන්ට්' (pentavalent) ලෙස පැහැදිලි ලෙස සටහන් කර එම පේළියේ A තීරුව යටතේ එය සටහන් කල යුතුය.

පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත අපතේ යාම වෙනත් EPI එන්නත් සඳහා මෙන්ම ගණනය කල යුතුය.

$$\text{අපතේ ගිය එන්නත් ප්‍රතිශතය} = 100 - \text{එන්නත් පාවිච්චිය}$$

$$\text{එන්නත් පාවිච්චිය} = \frac{\text{කාර්තුව තුළ ලබා දුන් පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත් සංඛ්‍යාව}}{\text{කාර්තුව තුළ සියළු සායන වලදී පාවිච්චි කල පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත් මාත්‍රා සංඛ්‍යාව}} \times 100$$

**ඇගයීම**

ජාතික ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත හඳුන්වාදීමෙන් පසු එම වැඩසටහන පවත්වාගෙන යාම සඳහා සමීප ඇගයීම වැදගත් වේ. දැනට යොදා ගන්නා EPI දර්ශක වන එන්නත් ආවරණය, එන්නත් අපතේ යාම සහ එන්නත් කරණයෙන් පසු අතුරු ආබාධ අනුපාතය මේ සඳහා ද යොදා ගත හැක.

පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත සඳහා ප්‍රතිශක්තිකරණ ආවරණය, එන්නත් අපතේ යාම සහ අතුරු ආබාධ පිළිබඳ ඇගයීම සෞ. වෛ. නි. මට්ටමේදී සෞ. වෛ. නි. සහ මහජන සෞඛ්‍ය හෙද නිලධාරීන් විසින් සිදු කල යුතු අතර දිස්ත්‍රික් මට්ටමේදී ප්‍රා. ව. රෝ. වි. සහ මාතෘ හා ළමා සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරීන් විසින් සිදු කල යුතුය.

වෙනත් EPI එන්නත් සඳහා මෙන්ම මෙම එන්නත සඳහා ජාතික මට්ටමේදී ඇගයීම වසංගත රෝග විද්‍යා අංශය විසින් සිදු කෙරේ.

**පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත් ආවරණය ඇගයීම**

පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත් ආවරණය ඇගයීම එම එන්නත ප්‍රතිශක්තිකරණ වැඩසටහනට හඳුන්වා දීමත් සමගම සාමාන්‍ය ප්‍රතිශක්තිකරණය ඇගයීම් යාන්ත්‍රණයට වන EPI

කාර්තු වාර්තාවට අනුගත කෙරේ. පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත් ආවරණය දුර්වල ප්‍රදේශවල එය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා අදාල ඇගයීම අධිකාරිය විසින් විශේෂ දායකත්වයක් සැපයිය යුතුය.

නිවැරදිව හා පැහැදිලිව දත්ත ලේඛනගත කිරීමද ඉතා වැදගත් වේ. සෞ. වෛ. නි. විසින් නිසි කලට නිවැරදිව වාර්තා ලබා දීමේ වගකීම දැරිය යුතු අතර එම තත්වය දිගින් දිගටම පවත්වා ගැනීමද කල යුතුය.

ආරම්භක වසර කිහිපය තුළදී ජාතික මට්ටමෙන් පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත් ආවරණය වෙන් කොට ගෙන විශ්ලේෂනය කිරීම මගින් ප්‍රතිශක්තිකරණ කටයුතු වල ප්‍රගතිය ඇගයීම සිදු කෙරෙනු ඇත.

පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත සඳහා පූර්ණ ප්‍රතිශක්තිකරණය ලබා ගත් දරුවෙකු ලෙස අර්ථ දක්වනු ලබනුයේ ඔහුගේ / ඇයගේ ජීවිතයේ පළමු වසර තුළ එම එන්නතේ මාත්‍රා 3 ම ලබා ගත් දරුවෙකි. මෙම දර්ශකය වැඩසටහනේ ප්‍රගතිය මැනීම සඳහා වැදගත් වේ.

**පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත අපතේ යාම ඇගයීම**

තනි මාත්‍රාවකින් යුතු දියරමය පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත වෙනත් EPI එන්නත් වලට වඩා මිල අධික බැවින් අදාල සියළු මට්ටම් වලදී එන්නත් අපතේ යාම ඇගයීමත්, අපතේ යාම අවම කිරීමට ක්‍රමෝපායයන් යෙදීමත් වැදගත් වේ.

එමෙන්ම ශ්‍රී ලංකා රජය පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත් වැඩසටහනට ආරම්භයේ සිටම යම් මූල්‍ය දායකත්වයක් ලබා දීමට කැපවී ඇති බැවින් එන්නත අපතේ යාම වැළැක්වීම තීරණාත්මක ලෙස වැදගත් වේ.

සාමාන්‍ය EPI ප්‍රතිශක්තිකරණ ඇගයීමේ මෙවලමක් ලෙස යොදා ගන්නා EPI කාර්තු වාර්තාව පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත අපතේ යාම ඇගයීම සඳහා උපයෝගී කර ගැනේ. එම නිසා EPI කාර්තු වාර්තාව සඳහා විශ්වාසනීය හා නිවැරදි දත්ත සැපයීම වැදගත් වේ.

වෙනත් පසුබිම් තත්ව යටතේ එන්නත් අපතේ යාම වෙනස් වන බැවින් සෞ. වෛ. නි. මට්ටමෙන් එන්නත් අපතේ යාමට හේතු හඳුනාගැනීම වැදගත් වේ. එවිට අදාල පරිදි එන්නත් අපතේ යාම අවම කිරීම සඳහා ක්‍රමෝපායයන් සැලසුම් කල හැකි වේ.

අධික ලෙස එන්නත් අපතේ යාමට හේතුවිය හැකි සාධක

- ශීත දාමය බිඳ වැටීම හෝ ශීත දාමය පවත්වා ගැනීමේ අඩුපාඩු
- එන්නත් අධි ශීතනය
- සෞ. වෛ. නි. කාර්යාලය සහ ප්‍රතිශක්තිකරණ සායන අතර එන්නත් ආපසු ගෙන ඒම නිසි ලෙස අධීක්ෂණය නොකිරීම

සැලසුම් කල හැකි ක්‍රමෝපායයන්

- එන්නත් ඇනවුම් කිරීම සහ බෙදා හැරීම ප්‍රවේශමෙන් සැලසුම් කිරීම
- ශීතදාමය නිසියාකාරව ලෙස පවත්වාගෙන යාම
- ප්‍රතිශක්තිකරණ සායන පවත්වන ස්ථාන පරීක්ෂාකාරී ලෙස සැලසුම් කිරීම
- සෞ. වෛ. නි. මට්ටමේදී එන්නත් ප්‍රවාහනය සහ එන්නත් තොග පිළිබඳව නිරතුරුව ඇගයීම සහ අධීක්ෂණය
- නිවැරදි වර්තා තැබීම හා ඒවා භාවිතයෙන් එන්නත් ගබඩා කිරීම වැඩි දියුණු කිරීම

**සැ.යු. පෞද්ගලික අංශයේ ප්‍රතිශක්තිකරණ සේවාවන් සඳහා පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත ලබා නොදිය යුතුය.**

**ප්‍රතිශක්තිකරණ ආරක්ෂණය ඇගයීම**

පෙන්ටාවේලන්ට් (pentavalent) එන්නත ආරක්ෂාකාරී එන්නතකි. මෙම එන්නත ලබා දීමෙන් සිදුවිය හැකි සුළු අතුරු ආබාධ ඉහත දී සඳහන් කෙරුණි. මවු වරුන් හෝ ප්‍රජාව විසින් දැනුම් දෙනු ලබන එන්නත ලබා දුන් පසු සිදු වූ සියළු අතුරු ආබාධ ක්ෂේත්‍ර සෞඛ්‍ය නිලධාරීන් විසින් එන්නතේ අතුරු ආබාධ පිළිබඳ මාසික වාර්තාව මගින් දැනුම් දිය යුතුය. ඊළඟ ප්‍රතිශක්තිකරණ සායන වාරයේදී ක්ෂේත්‍ර සෞඛ්‍ය කාර්ය මණ්ඩලය විසින් කලින් ලබා දුන් එන්නත සඳහා ආබාධ ඇතිවීද යන්න විශේෂයෙන් අසා දැනගත යුතුය.

කරුණාකර මෙම උපදෙස් මාලාවේ අඩංගු තොරතුරු ඔබේ පළාතේ / දිස්ත්‍රික්කයේ / ආයතනයේ / අංශයේ සියළු නිලධාරීන්ට දැනගැනීමට සලස්වන්න.

පිටපත්:

- නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් (වෛද්‍ය සේවා) සහ
- නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් (මහජන සෞඛ්‍ය සේවා)
- අධ්‍යක්ෂ / පවුල් සෞඛ්‍ය කාර්යාංශය
- සියළු ප්‍රාදේශීය වසංගත රෝග විද්‍යාඥවරුන් / වෛද්‍ය නිලධාරී/මාතෘ හා ළමා සෞඛ්‍ය

වැඩිදුර විස්තර සඳහා වසංගත රෝග විද්‍යා අංශයේ වෙබ් අඩවිය [www.epid.gov.lk](http://www.epid.gov.lk)  
දුරකථන අංක 2695112, 2681548, 4740490, 4740492 ජ මේල් ([chepid@slt.net.lk](mailto:chepid@slt.net.lk) iy [epidunit@slt.net.lk](mailto:epidunit@slt.net.lk))